lo dicente. Alium apoſtolorum vidi neminem, niſi Iacobum fratrẽ dñi. Ne autem hunc Iacobũ, putes filium Zebedęi, lege actus apoſtolorum, iam ab Herode fuerat interemptus. Reſtat concluſio, vt Maria iſta, quæ Iacobi minoris ſcribit̃ mater, fuerit vxor Alphei, & ſoror Mariæ matris dñi, quam Mariã Cleophæ Ioannes euang. commemorat. Si aũt inde tibi alia atque alia videtur, ꝙ alibi dicatur Maria Iacobi minoris mater, & alibi Maria Cleophæ, diſces ſcripturę conſuetudinem eundem hominem diuerſis nominibus appellari: ſicut Raguel ſocer Moyſi Ietro dcitur. Et ſiſr dr̃ Maria Cleophę vxor Alphei. hæc eadem dicta eſt Maria mater Iacobi minoris, quæ ſi mater eſſet Domini,

a galilęa miniſtrantes ei: inter quas erat Maria Magdalenæ, & Maria Iacobi, & Ioſeph mater, & mater filiorum Zebedęi.

l Cum autem ſero factum eſſet, venit quidã homo diues ab Arimathia nomine Ioſeph, qui & ipſe diſcipulus erat Ieſu. hic accesſit ad Pilatũ & petiit corpus Ieſu. Tunc Pilatus iuſsit reddi corpus. & accepto corpore Ioſeph inuoluit illud in ſindone G

magis eam vt in omnibus locis matrẽ alterius voluiſſet intelligi. verum & ſi alia fuerit Maria Cleophæ, & alia Maria Iacobi, & Ioſeph mater, hoc tamen conſtat non eandem Mariam Iacobi, & Io-

Lib.3. c.21. ſeph eſſe quàm matrem Domini. AVG. de Con. euang. Poſſemus autem dicere alias mulieres a longe, vt tres Euangeliſtæ dicunt, & alias iuxta crucem fuiſſe, vt Ioannes dicit, niſi Matthęus, & Marcus, Mariam Magdalenæ nominaſſent inter ſtantes longe, quam ſcilicet, Ioannes nominauit inter ſtantes iuxta crucẽ. Quomodo autem hoc intelligitur, niſi quia eo interuallo erant, vt & iuxta dici poſſent, quia in conſpectu eius præſto aderant, & a longe in comparatione turbæ propinquius circumſtantis cum centurione & militibus. poſſumus etiã intelligere, ꝙ illę quæ ſimul aderant cum matre Dñi: poſtquam eam diſcipulo commendauit, abire iam cęperant, vt a denſitate turbæ ſe exuerent, & cætera quæ facta ſunt longius intuerentur, vt Euangeliſtæ, qui poſt mortẽ Dñi eas commemorauerunt, & longe ſtantes commemorent. H

l ¶ GLO. Poſtquam Euangeliſta retulerat ordinẽ dominicæ paſſionis & mortem, nunc agit de eius ſepultura dicens: {Cum ſero autem factum eſſet, venit quidam homo diues ab Arimathia nomine Ioſeph, qui & ipſe diſcipulus erat Ieſu.} REMI. Arimathia ipſa eſt, & Ramatha ciuitas Helcanę, & Samuelis, quæ ſita eſt in regione Chananitica iuxta dioſpolim. Iſte autem Ioſeph ſecundum ſęculi ſtatum magnæ fuit dignitatis: ſed multo maioris meriti apud Deum fuiſſe laudatur, ſiquidem iuſtus fuiſſe deſcribitur. Decebat quippe eum talem exiſtere, qui corpus Domini ſepeliret, quatenus per iuſticiam meritorum dignus eſſet tali officio. HIERO. Diues autem refertur non de iactantia ſcriptoris, quo virum nobilem, atque ditiſſimum referat Ieſu fuiſſe diſcipulum. Sed vt oſtendat cauſam quare a Pilato corpus Chriſti potuerit impetrare, ſequitur. {Hic acceſſit ad Pilatum, & petiit corpus Ieſu.} Pauperes enim & ignoti non eſſent auſi ad Pilatum Præſidem Romanæ poteſtatis accedere, & crucifixi corpus impetrare. In alio autem euangelio Ioſeph iſte Bulites appellatur, ideſt conſiliarius, & de ipſo quidem putant primum Pſalmum fuiſſe compoſitum. Beatus vir qui non abiit in conſi- I

Hom. 88. lio impiorum. CHRY. in Home. Inſpice autem huius viri fortitudinem, in mortis enim periculum ſe tradidit inimicitias ad omnes aſſumens, propter beniuolentiam Chriſti, & non ſolum audet corpus Chriſti petere, ſed & ſepelire. vnde ſequitur: {Et accepit corpus Ieſu & inuoluit illud in ſindone munda.} HIERO. Ex ſimplici ſepultura domini ambitio diuitum condematur, qui nec in tumulis quidem poſſunt carere diuitiis. Poſſumus autem iuxta intelligentiam ſpiritualem & hoc ſentire, quòd corpus Domini non auro, non gemmis, non ſerico: ſed linteamine puro obuoluendum ſit, quamquam & hoc ſignificet, quòd ille in ſindone munda inuoluit Ieſum, qui pura mente eum ſuſceperit. REMI. Vel aliter, quia ſindon lineus pannus eſt, linum autem ex terra procreatur, & cum magno labore ad candorem producitur, deſignatur quia corpus illius, quod ex terra, ideſt ex virgine ſumptum eſt, per laborem paſſionis peruenit ad candorem immortalitatis. RABA. Hinc etiam eccleſiæ mos obtinuit, vt ſacrificium altaris non in ſerico neque in panno tincto, ſed in lino terreno celebretur: Vt a beato Papa Syluestro legimus eſſe ſtatutum. Sequitur. {Et poſuit illud in monumento ſuo nouo, quod exciderat in petra. AVGVST. in K

Serm.2. ſermone de ſabbato ſancto. Ideo autem ſaluator in aliena ſepultura ponitur, quia pro aliorum moriebatur ſalute, vt quid ergo in propria ſepultura, qui in ſe mortem propriam non habebat? vt quid illi tumulus in terris, cuius ſedes manebat in cęlis? vt quid illi ſepultura propria, qui tridui tantum temporis ſpacio in ſe-

F pulchro non tam mortuus iacuit, quàm velut in lectulo conquieuit? Sepulchrum autem mortis eſt habitaculum neceſſarium: ergo non erat mortis habitaculum Chriſto, quia vita eſt, nec opus habebat ſemper viuens habitaculo defunctorum. HIER. In nouo autem ponitur monumento, ne poſt reſurrectionem cæteris corporibus remanentibus ſurrexiſſe alius fingeretur. Poteſt autem & nouum ſepulchrum Mariæ virginalem vterum demonſtrare. In monumento autem exciſo in petra conditus eſt, ne ſi ex multis lapidibus ædificatum fuiſſet, ſuffoſſis tumuli fundamentis ablatus furto diceretur. AVG. in ſermone de ſabbato ſancto: Si etiam ſepulchrũ fuiſſet in terra, dicere poterant: ſuffoderunt terram & furati ſunt eum. Si fuiſſet lapis paruulus ſuperpoſitus, dicere poterant, dormientibus nobis tulerunt eum. vnde ſequitur: {Et aduoluit ſaxum magnũ ad oſtium monumenti, & abiit. HIER. Saxum enim magnum appoſitum, oſtendit non abſque auxilio plurimorum ſepulchrum potuiſſe reſerari. HILA. Myſtice autem Ioſeph apoſtolorum habet ſpeciem, hic in munda ſindone corpus inuoluit, & quidem in hoc eodem linteo reperimus de cælo ad Petrum vniuerſorum animantium genera ſubmiſſa. ex quo intelligitur ſub lintei illius nomine conſepeliri Chriſto eccleſiam. Domini ergo corpus infertur in vacuam & nouam requiem lapidis exciſi, quia per Apoſtolorum doctrinam impetus duritiæ gentilis quodam doctrinæ opere exciſum Chriſtus infertur, rude ſcilicet, ac nouum, & nullo antea ingreſſibili timore Dei peruium, & quia nil præter eum oporteat in pectora noſtra penetrare, lapis oſtio aduoluitur, vt quia nullus antea in eo diuinæ cognitionis auctor fuerat illatus, nullus abſque eo poſtea inferatur. ORIG. Non autem fortuito ſcriptum eſt, quoniam inuoluit corpus in ſindone munda, & poſuit in monumento nouo, & quod aduoluit lapidem magnum, quoniam omnia quæ ſunt circa corpus Ieſu, munda ſunt & noua & omnia magna valde. REMI. Poſtquam autem corpus Domini ſepultum eſt, cæteris ad propria remeantibus, ſolæ mulieres, quæ eum artius amauerunt perſeuerauerunt, & diligenti cura notauerunt locum in quo corpus Domini poneretur, quatenus congruo tempore munus ſuæ deuotionis ei offerent. & ideo ſequitur: {Erant autem ibi Maria Magdalenæ & altera Maria ſedentes contra ſepulchrum. ORIG. Mater autem filiorum Zebedei non ſcribitur ſedere contra ſepulchrum, forſitan enim vſq; ad crucem potuit aſcendere. Iſtæ autem quaſi maiores in charitate, neque his quæ poſtea geſta ſunt defuerunt. HIERO. Vel cæteris relinquentibus dominum mulieres in officio perſeuerant, expectantes quod promiſerat Ieſus. Et ideo meruerunt primæ videre reſurrectionem, quia qui perſeuerauerit vſque in finem hic ſaluus erit. REMIGIVS. Quod vſque hodie ſanctæ mulieres, ideſt humiles animæ ſanctorum, in hoc ſeculo faciunt, & pia curioſitate attendunt, quemadmodum paſſio Chriſti completa ſit. Trac.35.

munda, & poſuit illud in monumento ſuo nouo, quod exciderat in petra. Et aduoluit ſaxum magnum ad oſtium monumẽti, & abiit. Erant autem ibi Maria Magdalenæ & altera Maria ſedentes contra ſepulchrum.

m Altera autẽ die quæ eſt poſt paraſceuen, conuenerunt principes ſacerdotum & phariſei ad Pilatum dicentes: Domine recordati ſumus, quia ſeductor

m ¶ HIERO. in Hom. Non ſuffecerat principibus ſacerdotum crucifixiſſe dominum Saluatorem, niſi ſepulchrum cuſtodirent, & quantum in illis eſt manus imponerent reſurgenti. vnde dicitur: {Altera autem die, quæ eſt poſt paraſceuen. RABA. Paraſceue dicitur præparatio. hoc nomine vocatur ſexta ſabbati, in qua præparabant neceſſaria ſabbato, vt de manna dictum eſt. Sexta die colligetis duplum, quia enim ſexta die factus eſt homo, in ſeptima requieuit Deus, ideo ſexto die Ieſus pro homine moritur, & in ſabbato quieuit in ſepulchro. HIERO. Principes antem ſacerdotum licet immenſum facinus in necem domini perpetrauerint, tamen non ſufficit eis, niſi etiam poſt mortem eius conceptæ nequitiæ virus exerceant, famam eius lacerãtes, & quẽ innocentem ſciebant, ſeductorẽ vocant. vnde dicunt. {Domine recordati ſumus quia ſeductor ille dixit.} ſicut autẽ Caiphas ignorans ante prophetauerat dicens. {Expedit vnum hominem mori pro populo, & non tota gens pereat, ſic & modo, ſeductor enim erat Chriſtus non a veritate in errorem mittens: ſed a falſitate in veritatem, a vitiis ad virtutes, a morte ad vitam ducens. REMI. Ex hoc autem dicunt eum dixiſſe, quòd poſt tres dies ſurgam, quia dixerat. Sicut fuit Ionas tribus diebus, & tribus noctibus in ventre ceti. Sed videndum quomodo poſt tres dies reſurrexerit. Nonnulli voluerunt tres horas tenebrarum: vnam intelligi noctem, & lucem, quæ ſecuta eſt tenebras diem

ſed hi vim figuratæ locutionis ignorauerũt. Figurate enim ſexta feria qua paſſus eſt, compræhendit noctem præcedentem. Sequitur autem nox ſabbati cum ſuo die: nox vero dominici diei compræhendit ſuum diem, ac per hoc verum eſt, ꝙ poſt triduum reſurrexit. AVG. in Sermo. de Paſ. Ideo autem poſt tres dies reſurrexit, vt in paſſione filij toti' trinitatis mõſtraretur aſſenſus: triduum enim legitur ĩ figura, quia Trinitas, quæ in principio fecerat hominem: ipſa in fine hominẽ ꝑ Chriſti reparat paſſionẽ. Sequitur: {Iube ergo cuſtodiri ſepulchrum vſque in tertium diẽ. RABA. Diſcipuli enim Chriſti fures ſpiritualiter erant, quia ab igratis Iudæis ſcripta noui & veteris teſtamenti ablata in vſum eccleſiæ conferebant, & Saluatorem qui eis promiſſus fuerat illis nocte dormientibus: hoc eſt, infidelitate torpentibus abſtulerunt, gentibus credendum tradentes. HILA. Metus furandi corporis, & ſepulchri cuſtodia atque obſignatio: ſtultitiæ atque infidelitatis teſtimonium eſt, ꝙ ſignare ſepulchrũ eius voluerunt, cuius præcepto conſpexiſſent de ſepulchro mortuum ſuſcitatum. RABA. In hoc autem qđ dicunt: Et erit nouiſſimus error peior peiore. ignoranter verum dicunt. Peior enim fuit contemptus pœnitentiæ in Iudæis, quàm error ignorantiæ.

ille dixit adhuc viuens: poſt tres dies reſurgam. Iube ergo cuſtodiri ſepulchrum vſque in diem tertium, ne forte veniant diſcipuli eius & furentur eum, & dicant plebi: ſurrexit a mortuis, & erit nouiſsimus error peior priore. Ait illis Pilatus: Habetis cuſtodiam: ite, cuſtodite ſicut ſcitis. Illi autem abeuntes munierunt ſepulchrum, ſignantes lapidem cum cuſtodibus. B

Hom. 90. CHRY. in Ho. Vide etiam qualiter nolentes concertant ad demonſtrandam veritatem. irrefragabilis enim demonſtratio reſurrectionis facta eſt per ea quæ prætenderunt, quia enim cuſtoditũ eſt ſepulchrum, nulla fraus facta eſt. Si autem fraus facta non eſt: manifeſte & irrefragabiliter dominus ſurrexit. Quid autem Pilatus reſpõdeat ſubiungitur: {Ait illis Pilatus: habetis cuſtodiam. Ite, cuſtodite ſicut ſcitis.} RABA. Quaſi dicat. Sufficiat vobis, ꝙ conſenſi in necem innocentis: de cætero veſter error vobiſcũ permaneat. Sequitur. {Illi autem abeuntes munierunt ſepulchrum, ſignantes lapidem cum cuſtodibus. CHRY. in Hom. Non autẽ permittit Pilatus ſolos milites ſigillare. ſi enim ſoli milites ſigillaſſent, poſſent dicere quoniam milites permiſerunt ꝙ diſcipuli corpus dñi furarentur, & ita reſurrectionis infringere fidem, nunc hoc dicere non poſſunt, cum ipſimet ſepulchrum ſigillaſſent. C

CAP. XXVIII.

AVG. in Sermo. de Reſur. Poſt illuſiones & verbera: poſt aceti & fellis pocula mixta, poſt ſupplicia crucis & vulnera. & poſtremo poſt ipſam mortem & inferos, ſurrexit de ſuo funere caro noua. redit ab occiduo la- D

Lib.3.c.24. tens vita, & in morte ſalus reſeruata reſurgit pulchrior reditura poſt funus. AVGV. de Con. euan. de hora vero qua mulieres venerunt ad monumentum non contemnenda exoritur quæſtio. Cum enim Matthæus hic dicat: {Veſpere autem ſab. quæ lu. in prima ſab.} quod eſt quod dicit Marcus: Et valde mane vna ſabbatorum venit Maria Mag. & altera Maria videre ſepulchrum.} Aperte quippe prima noctis quod eſt veſpere: ipſam noctem voluit ſignificare Matthæus, cuius noctis fine venerunt ad monumentũ: ergo quoniam ſabbato impediebantur, vt non ante facerent: ab eo tempore nominauit noctem ex quo eis licere cœpit, vt facerent quodcumque vellent tempore eiuſdem noctis. Sic itaque dictum eſt: {Veſpere ſabbati,} ac ſi diceretur: nocte ſabbati. i. nocte quæ ſequitur diem ſabbati, quod ipſa verba eius ſatis indicant. Sic enim ait: {Quæ luceſcit in prima ſabbati.} quod fieri non poteſt niſi tãtummodo primam noctis particulam, ideſt ſolum initium noctis intellexerimus dicto veſpere ſignificatum. Neque enim ipſum initium noctis luceſcit in prima ſabbati, ſed ipſa nox in luce incipit terminari, & vſitatus modus loquendi eſt diuinæ ſcripturæ a parte totum ſignificare. Veſpere ergo noctem ſignificauit, cuius extremum eſt diluculum: diluculo enim venerunt ad monumentum. RABA. Vel aliter: Quod dictum eſt, quia ſanctæ mulieres veſpere ſabbati quæ luceſcit in prima ſabbati venerunt videre ſepulchrum: ita intelligendum, quia veſpere quidem venire cœperint: ſed luceſcente mane in prima ſabbati ad ſepulchrum peruenerũt, ideſt veſpere aromata parauerunt, quibus corpus domini vngere deſiderabant, ſed aromata veſpere præparata, mane ad ſepulchrũ detulerunt. Quod Matthæus quidem breuitatis cauſa obſcurius poſuit, ſed Euangeliſtæ alij quo ordine factum ſit euidentius oſtendunt. Sepulto namque ſexta feria domino, reuerſæ a monumento mulieres præparauerunt aromata & vnguenta, quãdiu E

A operari licebat, & ſabbato quidem ſiluerunt ſecũdũ legis manda- 1
tum, ſicut Lucas aperte deſignat. Cum autem tranſiſſet ſabbatum, veſperaque adueniente, tempus operandi redijſſet: prompte ad deuotionem emerunt, quæ minus præparauerant aromata, ſicut Marcus commemorat. Vt venientes vngerent Ieſum. & valde mane veniunt ad monumentum. HIERO. Vel aliter, quòd diuerſa tempora iſtarum mulierum in euangeliis deſcribuntur: non mendacii ſignum eſt, vt impii obiciunt: ſed ſedulæ viſitationis officia, dũ crebro abeunt, & redeunt: & non patiuntur a ſepulchro domini diu abeſſe, vel longius. REMI. Sciendum autem, qa Matthæus myſtice loquens ſtuduit nobis inſinuare, illa ſacratiſſima nox quantam dignitatem ex honore deuictæ mortis, & dominicæ reſurrectionis accepit. ideo dixit: {Veſpere ſab. quæ lu. in prima ſab.} cum conſuetus ordo temporum habeat, vt veſperæ non luceſcãt in diem: ſed potius obtenebreſcãt in noctem: oſtenditur his verbis, ꝙ dominus totam hanc noctem luce ſuæ reſurrectionis feſtiuam, & coruſcam reddidit. BEDA. in Hom. Ab exordio etiam mundanæ creationis vſque huc: ita temporum curſus diſtinguebatur, vt dies noctem præcederet, quia homo a luce Paradiſi peccando lapſus in huius ſæculi tenebras, erumnaſque decidit. Aptiſſime autem nũc dies ſequitur noctem, quando per fidem reſurrectionis a peccati tenebris & vmbra mortis ad lucem uitæ Chriſto largiente reducimur. SEVE. in Ser. Paſ. Eſt autem veſpera ſabbati quæ luceſcit: quia illuminatur per Chriſtum: ſabbatum non deletur. Non inquit, ueni ſoluere legem, ſed adimplere. Illuminatur, vt in diẽ dominicam luceat: clareſcat in eccleſia quod in Synagoga Iudęis obſcurantibus fuſcabatur. Sequitur. {Venit Ma. Mag. & alte. Ma. vi. ſepul.} Sero quidem mulier currit ad ueniam, quæ mature cucurrit ad culpã, q̃ de Paradiſo perfidiam ſumpſerat. Feſtinat fidem ſumere de ſepulchro. contendit rapere de morte vitã, quæ de vita rapuerat mortem. non aũt dixit. Venerunt, ſed uenit, ſub uno nomine: ueniunt duæ myſterio, non caſu. Venit ipſa, ſed altera, ut mutaretur mulier uirtute, non ſexu. Præcedũt aũt Apł̃os fœminæ, quæ eccleſiarum typũ ad dñicum deferunt ſepulchrũ Maria. ſ. & Maria. maternũ Chriſti unũ nomen in duas geminat̃ fœminas, quia hæc eccleſia ex duobus populis ueniens. i. ex Gentibus, & Iudæis, una eſſe figurat̃, uenit aũt Maria ad ſepulchrũ, ſicut ad reſurrectionis uterũ, ut iterũ Chriſtus ex ſepulchro naſceret̃ fidei, q. carni fuerat generatus ex uentre, & eũ quẽ clauſa uirginitas ad ꝑſentẽ tulerat uitã clauſũ ſepulchrũ ad vitã redderet ſempiternã. Diuinitatis inſigne eſt clauſam uirginẽ reliquiſſe poſt partũ, & de ſepulchro clauſo exiſſe cũ corꝑe. Sequit̃. {Et ecce ter. fa. eſt. mag. HIE. Dñs nr̃ un' atq; idẽ fili' Dei & hoĩs iuxta vtrãq; naturã diuinitatis & carnis, nũc magnitudinis ſuæ, nunc humilitatis ſignũ demr̃at. unde & in præſenti loco quamq̃ hõ ſit q. crucifixus eſt, qui ſepultus: tñ quæ foris agunt̃, oſtendunt filiũ Dei. HILA. Motus. n. terræ reſurrectionis eſt uirtus, cum concuſſo mortis aculeo, & illuminatis illius tenebris: reſurgente uirutum cœleſtium dño, inferorũ trepidatio cõmouet̃. CHRY. in Ho. Vel ideo terræmotus factus eſt, ut exurgant & euigilent mulieres. etenim acceſſerant, ut unguentũ mitterent, & quia in nocte hæc gerebant̃, probabile eſt quaſdam obdormiſſe. BEDA in Ho. ꝙ etiã terræmotus reſurgente dño de ſepulchro ſicut etiam moriente in cruce factus eſt magnus, ſignificat terræna quidem corda per fidem paſſionis prius, ac reſurrectionis eius ad pœnitentiam concutienda ſalubri pauore permota. SEVERIANVS in Sermone Paſchæ. Si autem ſic terra tremuit: cum dominus ad ueniam ſanctorum reſurgeret, quomodo contremiſcet, cum noxiorum omnium ſurget ad pœnam? dicente Propheta. Terra tremuit, cum reſurgeret in iudicio Deus. Et quomodo domini pręſentiam ſuſtinebit, quæ angeli præſentiam ſuſtinere non ualuit? nam ſequitur. {Angelus domini deſcẽdit de cœlo.} Surgente ſiquidem Chriſto morte pereunte terrenis redditur cœleſte commertium, & mulieri cui fuerat cum diabolo lętale conſilium, cum angelo colloquium ſit uitale. HILA. Miſericordiæ enim Dei patris inſigne eſt reſurgente filio ab inferis uirtutum cœleſtium myſteria mittere, atque ideo prior reſurrectionis ipſe eſt iudex, ut quodam famulatu paternæ uoluntatis reſurrectio nunciaretur. BEDA. in Homil. quia enim Chriſtus Deus & homo eſt: inter acta humanitatis ſemper ei angelorum miniſteria Deo debita non deſunt. Sequitur. {Et accedens reuoluit lapidem,

Ho. in vigilia Paſchæ. (beside "BEDA. in Hom. Ab exordio")
Hom. 90. (beside "CHRY. in Ho. Vel ideo")

CAP. XXVIII.

VEſpere autem ſabbati, quæ luceſcit in prima ſabbati: venit Maria Magdalenæ, & altera Maria videre ſepulchrũ. Et ecce terræmot' factus eſt magnus. Angel'. n. dñi deſcendit de cœlo, & accedẽs reuoluit lapidem, & ſedebat ſuper eum. Erat autem aſpectus eius ſicut fulgur, & veſtimentum ei' ſicut nix. Præ timore autem eius